



Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

complectens sanctos Mensium, Ivlivm Avgvstvm & Septembrem

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

Vita S. Stephani, Primi Regis Hungarorum; qui eos ad Christi religionem traduxit: Ex ea quam Chartuitius Episcopus, ad Colomannum Regem, eius iussu scripsit. Migravit è corpore, anno Domini millesimo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-42728

cum sempiterni nominis gloria operā contulisse. Huic autem Bernardo, omnibus maximum virtutum ornamentis decorato, nihil eorum defuisse videtur, in quibus singuli excellerunt. Nos si cunctas illius virtutes, ac stupenda in primis miracula, ab eo adhuc in viuis patrata referre vellemus, nec iusto volumine complecti possemus.

*Tempus vi-
te eius.*

*Obitus viri
Sancti.*

Igitur consummatis in omni sanctitate vixit suæ diebus, & annis circiter quatuor & sexaginta, cù amplissimo animarū fructu fœliciter expletis, dilectus Domini Bernardus, Claraualensis coenobij primus Abbas, aliorū quoq; ampliùs quàm centum sexaginta monasteriorum pater, tertiodecimo Kalend. Septembri, inter suorum filiorum (quos in ipsa Clarauale, Domino seruientes, se pingéatos septuaginta relinquebat) amplexo, & lachrymas, in Domino obdormiuit; sepultus in oratorio B. Virginis: miraculorum quoque vita functus claritudine conspicuus.

*Vide Notas.
C. Baron. in
Martyr.
Romanum.*

*VITA S. STEPHANI, PRIMI REGIS
Hungarorum; qui eos ad Christi religionem traduxit: Ex ea quam Chartuimus Episcopum, ad Colomannum Regem, eius iussu scripti. Migravit è corpore, anno Domini millesimo trigesimo quarto, 18. Kalend. Septemb. Hoc vero du translatum est corpus eius.*

20. Augu.

EA tempestate, qua Hungarorum genitrix Ecclesiam populabatur, rebulgat in omnibus miserandam valde vastitatem inferebat, fuit in ea princeps quidam, quartus ab eo, qui Hungaris in Pannoniam ingelatus ab eo, qui Hungaris in Pannoniam ingelatus

furis ducem se præbuit. Is Geisa dicebatur; *Geisa Dux*
 homo ad Imperium natus, ac suos legum seu
 ritate deuinciens: in Christianum autem nomen,
 quanquam paganismi adhuc erroribus impli-
 ciens, ingenio adeo clementi (occulta Christi
 gratia pectus eius dubio procul inhabitante)
 ut edictio proposito omnibus Christi cultori-
 bus, non modò Ducatum suum incolendi libe-
 ram potestatem faceret, sed sacerdotes etiam,
 ac homines cælestis disciplinæ studiosos, quos
 Monachos vocant, in conspectum suum ad-
 missos, propenso animo audiret, ac libenter
 cum illis de Christi regno sermones cōferret.
 Quid multa? Suscepto demù fidei semine, vn-
 disque salutaribus cum suis expiatus, omnes
 surditionis homines ad Christum perducēdi
 cogitationes sanè ardentes suscepit. Cumq; an-
 xio admodū animo de edomādis rebellibus,
 & sacrilegis ritibus abolendis, varia cum ani-
 mo suo agitaret consilia, nocte quadam secun-
 dum quietem iuuenem eximia specie fulgen-
 tem conspicatus est: qui blāda voce curas istas
 & solicitudines depulit; Facebat, inquiens, pia
 illa quidē, sed superuacanea solicitude. Nā tu
 q; meditaris, propter manus humano sanguine
 pollutas, effectui mācipare nō potes. Nasce-
 tur autē tibi filius, qui Regis titulo & honore
 decorādus, diuinæ prouidētiæ cōfilio id effici-
 et, quod tu animo concepisti. Hoc tantum im-
 præsentiarum tibi curæ sit, vt hominem spi-
 ritali apud te legatione functurum honorificè
 excipias; exceptumque reuerenter habeas; e-
 iusque monitis, sincerum piij pectoris assen-
 sum adhibeas.

Eius viro,
de nasciture
sibifilio.

Exper-

370 VITA S. STEPHANI REGIS.

Experrectus Princeps ac visione stupefactus, accitis ilicò præcipua pietate ac religione viris, rem totam exponit; & humi prostratus, seque principatumque suum, cum nascitur filio lachrymabundus Deo commédat. Admirante autem eo de viro diuinitùs ipsi predicto, nunciatur illi, beatum Adalbertum, Boemensis Ecclesiæ antistitem adesse; cuius aduentus non modò ipsi Duci, sed omnibus nouis Christi tyronibus tantam attulit lætitiam, ut læto agmine obuiam illi procederent, multique honoribus acceptum, in opus Euangeli deducerent. Is verò agrum iam antè subactum

Adalbertus Pragensis Episcopus Hungaros conseruit. mox lætissimo semine compleuit, vberesque adeò fructus breui retulit, vt plurimum sibi de optimè collocatis laboribus meritò gloriariri posset. Interea ne quæ dubetas visioni

Duci oblatæ relinqueretur, etiā eius vxor partui iam propinquaque, diuina planè mernit consolatione perfundi. Nam protomartyr Stephanus, Leuitici habitus ornatus insignibus, manifestè apparens, ita eam compellauit; Confide, mulier, in Domino, & certa esto te filium paritura, cui primo huius gentis & regnum & corona debetur. Tu verò nomen illi meum imponito. Ego namque Stephanus protomartyr, qui primus pro Christi nomine sanguine profudi, eum meo tutabor patrocinio, & assiduis apud Deum precibus efficiam, ut regnum illius florens, Christiana in primis re egregie sitetur.

Nascitur Stephanus. Hac visione, illustris matrona, gaudio partiter & admiratione perfusa, tandem expletore, in Oppido Strigonensi filium enixa est;

quem

quem Adelbertus sacro fonte expiatum, & Stephanum appellatum, ad lucam spiritualē strenue viriliterque obeundam confirmauit. Igitur Stephanus, ut primū literarū studijs idoneus inuentus est, disciplinis optimis egregiā imbutus, tandem patre sanctissimè defuncto, & Adelberto in Prussia martyrij palma decorato, ad Regni gubernacula principum & plebis fauore admotus est. Nec segniter, quāquam adolescens admodum, rem aggressus est. Sed prudenter secum statuens, regnum diu stabile firmumque sine diuini numinis cultu esse non posse, mox ad religionem longè lateque propagandam animum adiecit. Et primò quidem cum vicinis gentibus icto pacis foedere, viam Christi sacerdotibus aperuit, vt liberè sata Evangelij spargerent, & multos ad eum diem agros Christianæ facundiæ vomere proscindentes. Sed totius boni hostis, malignitate & inuidentia plenus, mox bella intestina excitauit, populumque gentilem à Christianis sacris suscipiendis non modò abduxit, sed etiam ad gentem Christianam internectione delendam immanni furore concitauit. Itaque urbibus nō paucis vastatis, prædisque abactis, eō dementiè proruperunt, ut Ducis in contumeliam, urbem Vesprinum præ cæteris illi familiarem obsidione cingere non vererentur. Tunc verò Stephanus, Christi bonitate ac virtute egregiè consilis, collatis cum hoste signis, præclaram de omnibus victoriā reportauit; ea tamē animi modestia & prudētia, ut nihil de rebus eorum in suos usus cōuerterit: sed ex Dei amanuī consilio, quō soli Christo tam præclaram victoriam

*christianis
mum prop
gas.*

*Edomatis re
belles.*

572 VITA S. STEPHANI REGIS.

victoriæ laudem , sanctiisque Martini merita acceptam referendam declararet , iuxta sanctissimi Præsulis fundum, qui sacer mons dicitur, (Pannonia enim beatissimum Martinum apud se natum gloriatur) monasterium insigni opere visendum ex eorum facultatibus construxit ; possessionibus redditibusque sufficientibus eidem assignatis.

Ita ergo hostibus sub iugum missis, Christi miles gaudio spirituali perfusus, omnē ingenij sui vim, ad Euangelicā veritatem consecranda, præclarè non minus quam viriliter cōtulit. Intenta namq; supplicatione die nocte q; diuini fatigabat numen, ut animi sui propositum cum virtutū incremento ad finem optatum perduceret. Cum autem religiosorum hominum studia, quā maximè sibi necessaria esse præuideret, per idoneos nuncios, literasq; amantissime scriptas, mentis suæ benignitatem, bonorumq; omnium communionē illis proposuit, si vellet in eius ditiōe sedes figere. Haud frustra existimā tanti Principis beneficentia diuulgata est, mox enim presbyteri & alij cœlestis disciplinæ amantes quāplurimi, relictis proprijs sedibus, sub tam religioso Principe, in summa rerum inopia viuere satius esse decreuerunt, quam apud alios in summa bonorum affluentia. Inter

Astricus Ab. alios Astricus Abbas cū vniuerso coetu suo eō bas, veniū in concessit, extructoq; ad radices Montis Ferrei, *Pannoniam*. coenobio, in honorē D. Benedicti tā sāctis disciplinis locū illū excoluit, vt Dux eorū præcipue familiaritate, omnes militiae suę comites, ad veri Dei cultū adduceret. Venerū etiā duo ē Polonia, eremitice vite cultores eximij; alter

Andreas

*Monasterii
condit Ste-
phanus, in
honorem S.
Martini.*

Andreas
Angelici
pro Christi
Cumq;
succesu n
decem Ep
polim Str
Astricum
sem Episc
constitutu
diuino in
præsulēm
pellant)
gati deſt
ceſſore, &
nē, & Ep
ret: Poſtr
cohonest
eo fultus
gisque p
dem tem
nam con
eadem fe
Et quidē
gio oper
dictione
creuerat
pietate
dem Hu
eum app
lius poſt
neſicē c
dinandi
Omn

Andreas nomine, confessionis merito, chorus
Angelicis associatus; alter Benedictus; profuso
pro Christo sanguine, martyris palma laureatus.

Cumque hoc modo Christiana res felici
successu multiplicata esset, illicè prouincia in
decem Episcopatus distribuit; quorum metro-
polim Strigonensem Ecclesiam esse voluit: &

Decem Hungariae Episcopatus.

Astricum insigni prudentia Abbatem, Colocé-
sem Episcopum, Canonica electione creatum
constituit. Deinde quarto à patris obitu anno,
diuino instinctu permotus, eundem Astricum
prefulem, (quem etiam Anastasium quidam ap-
pellant) ad sanctorum Apostolorum limina le-
garii destinavit, ut à Principis Apostolorū suc-
cessore, & recēs cōuersæ Pānoniæ benedictio-
nē, & Episcopatuum confirmationē impetra-
ret: Postremò, vt ipsum Dux, Pōtifex, regio-
cohonestaret diadematē, legatio cōtinebat; ut
eo fultus honore ceptū salutis iter magis ma-
giisque promouere & constabilire posset. Eo-

dem tempore Miesca, Poloniæ Dux, Christiana
nam complexus fidem, missis Romam legatis, *Miesca Dux*
eadem ferè quæ Stephanus impetrare volebat. *Poloniæ fit Christianus.*

Et quidē Pōtifex Miescæ salute gauisus egre-
gio opere coronam cōfici curārat, quam bene-
ditione de more munitam, eidē destinare de-
creuerat. Sed visione in somnis de Stephani *S. Stephanus*
pietate & futura in cēlis gloria admonitus, ea- *à Pontifice*
dem Hungarorū Apostolum (sic enim Pōtifex *Apostolus*
eum appellabat) ornari voluit; cunctaque il- *vocatur, &*
lius postulata non modò largè admodū & be- *Hungarorū*
neficē confirmauit, sed & suas illi vices in or- *primus Rex*
dinandis Ecclesijs concessit. *ordinatur.*

Omnibus ergo impetratis, Astricus anti-
stes

stes ad suos reuersus est; & Stephanus ea dignitate auctus, mox sobolis propagandæ causâ Henrici Imperatoris (qui ob morum contumeliam, Pius dictus est) Filiam Giselam nominatae consortem sibi regni adscivit. Fuit ea Regina Regi in pietatis ac religionis studio non multum inferior. Quæ res omnibus & singulis regni totius Ecclesijs, magno sane ornamento fuit. Porrè Rex, Præter alia innumera, Christiano populo & Dei ministris collata, regia munificentia digna beneficia, in ipsa regis ledis ciuitate, quam Albam vocant, grandem & insignem & in primis celebrem, opere summi mirifico, celatis Chori parietibus & paumato marmore strato, Virgini Matri condidit basilicam.

Porrò eiusdem Virginis (cuius in tutelam & se & regnum votis precibusque conferebat) festum Assumptioni eius sacrum, adeò celebre in vniuerso regno reddidit, ut tacito proprio nomine, sua lingua diem Dominæ appellent.

Neque tamen præclaram adeò beneficentiam, ardentissimamque pietatem, regni sui finibus cōclusit, sed in longinquas etiam regiones, vrbesque celeberrimas diffudit, propagauitque. Nam & Hierosolymis insigne monachorum coenobium extruxit, & prædijs, vineisque dotauit. Et Romæ duodecim Canonorum collegium, protomartyris Stephani dicatum honori, condidit, rebus vita degenda necessarijs instruxit, & domos etiam hospitias Hungarum, orationis ergo Romanam confluens, edificauit. Postremò nec Constantinopolim

Sororem.

*Stephanus
ducit uxore
filia Henrici
Imperatoris.*

*Mariæ vir-
ginis, apud
Hungaros
quanta ve-
neratio.
Canobium
condit S.
Rex, Hiero-
solymis.*

*Romæ Cano-
nicorum Col-
legium.*

Uim quidem regiam urbē, suā liberalitatis expertem esse voluit; sed eam quoq; mirifici operis Ecclesia, rebus omnibus necessarijs regali- ter instructa, honorauit.

*Ecclesiam
Constanti-
nopolis.*

Inter omnia autem cælestis gratiæ munera, beato Regi diuinitus collata, nullum illustrius esse videtur eo, quam quo misericordiæ opera, die nocteque sedulus exercuit. Præter immensam enim pecuniæ vim, & quotidianas expensis recreandis pauperibus destinatas, ipse nocturnis horis alacritate incredibili fidelium abluiebat pedes, & eleemosynis in sinu pau- perum absconditis, Christum inopem in membris eius consolari gaudebat. Quadam autem nocte, diuino permotus instinctu, cum veller crumenam numamis egregiè refertam Christi pauperibus distribuere, illi pecuniæ audi- sime inhiantes, beati viri barbam euulserunt; ea inprobitate illius meritis testimonium perhibentes. At ille eam iniuriam non modò tulit hilariter, sed gaudio etiam ingenti perfusus, Virgini Mariæ gratias agebat, quod dulcè adeò contumeliam, pro beneficio retulisset. Cæterum, quanquam multa quotidiè per se, plura tamen per Christi seruos & familiares, ac pre- cipue Guntherum diuinum eremicolam, & Gerardum ex monacho Episcopum, ac postea martyrem, erogabat. Nec prætermittendum, quod multorum inopiam, insita charitate non modo subleuauit, sed etiā varias corporis cala. *Multos sanas
mitates morbosque pane, vel pomo, medicinæ agros.*

*Admiranda
eius in paup-
peres benig-
nitus.*

Defuncto autem beati Regis amico, Roma-
norum Imperatore Henrico, Conradus, vnā

Qo

cum



*Conradus
Imp molitur
bellum in
Stephanum.*

*Precibus a-
evertit à se
immane bel-
lum.*

*Eius multæ
effectiones.*

cum Imperio, immane in sanctum Regem dium suscepit, & viribus totius Germania, pīsque cōtractis, infesta Pannoniæ signa inferre conatus est. Tum verò Rex Stephanus, tuis Hungariæ exercitu instructo, antè quam magna pro patriæ defensione explicaret, supplex ad virginem Matrem abijt, votis precibulq; ab ea cōtendens, ut si culpa pastoris, eā diuini iudicij mereretur iram, ipius lueret: oves vero insontes ne pateretur affligi. Hæ preces cū la chrymis non frustrà missæ sunt. Expleta namq; oratione, cū in hostes fidenter moueret, alter die nuncius, ad singulos quosq; exercitus Germanorum Duces, cum Imperatoris venit lites, quæ pedem retrò referre iubebant. Illis ergo discedentibus, sanctus Rex diuina se adiutum misericordia sentiēs, humili se abiecit, gratias agit Deo, & sanctissimæ Genitrici eius, cuius protectioni, seque regnumq; suum assidui precibus commendare solebat. At Imperator suorum tam repentina defectione perterritus, sciscitatur quidnam rei ipsiis accidisset; audiēque de nuncio, qui eos ipsius nomine redire iussisset, sciensque eum à se handquam misum fuisse, non dubitauit consilio & voluntate omnipotentis Dei rem gestam, ob fidelissimi Regis corroborandam spem; seq; deinceps ab eius inuadendo regno, timore illius Iudicis eterni, cohibuit.

Porrò Rex pientissimus, quanquam cunctis adornatus virtutib⁹, & sanctitatis etiā opinione celebris, nequaquam tamē tribulationū expers fuit. Tribus annis admodū continuis, aduersa letudine laborauit. Inde nō sine diuina

ope

ope sanitati restitut⁹, filijs charissimis & omni penitus regni hærede orbatus, grauiora æterni Iudicis flagella perferit. Quæ licet acrē sanè doloris sensum ei inurerent, mox tamē animū ad Dei voluntatē præclarè admodum compo-
suit, & maioribus quoq; excellētioribusq; pie-
tatis operibus strenuè incubuit. Christū sem-
per in ore, Christum in corde, Christum in cū-
tis actibus suis circumferebat. Politicā regni
sui gubernationē ita administrabat: vt diurnū
quidem tempus colloquijs & cōsultationibus
impéderet; nocturnas verò horas in vigilijs &
precibus cū profuso lachrymarū imbre transfi-
geret. In rebus autem discutiendis ferēdisque
sententijs, antē omnia extremū iudicij diē fibi
antē oculos statuebat, & æternū illū omnium
Iudicē non rarō totis lachrymis infusus roga-
bat, vt incorrupta & vera iudicia ferre posset.

Hec aliaque sanè egregia pietatis & iustitiae
opera quanquam vniuerso populo eum mirific-
cē charum redderent, non potuere tamē ab in- Quatuor viri
primarij, in
eius necem
conspirant.
uidia quorundam vindicare. Erant viri qua-
tuor, præcipua inter omnes nobilitate conspi-
cui⁹ qui inuidentia & perfidia pleni, iniquum
inter se consilium iniérunt, vt Regem optimū
& pientissimum vi morbi, in quem inciderat,
lecto affixum ē medio tollerent. Iamque tene-
bris circa vesperū paulatim ingruētibus, unus
scelere & audacia antē alios insignis, nudo sub
chlamide ferro, Regē iugulaturus, pederentim
gradum in cubilulum inferebat. Sed cœlesti re-
uerā impulsu gladius ei excidens, simul cū tin-
itu, Regem futurorum haud ignarum excita-
uit. Cumque voce intrepida causam illius so-

nitus perquireret Rex , parricida tremebundus agnoscit cōsilium scelere & amentia plenum dolet, accedit proprius, procubuit in genua, Regis amplexatur pedes, scelus confiteretur, petanti parricidiū veniam . Rex pientissimus facie ab eo non auertit, sed propenso animo, cū Etis ad tantam Regis clementiam stupētibus, ignoscit; tres verò alios immanes parricidas, omni supplicio dignissimos , mortis sententia damnauit.

*Felix obitum
S. Regni,*

Dignus tandem, qui cælestis regni brauium ex Christi misericordia consequeretur, febre corrept⁹ est; tempusq; migrationis adesse sentiens, dispositis prudenter admodū in utroque statu regni sui negotijs sacrā percepit vñctiōnē: ac plenus gaudio & exultatione sanctā animam , corporis & sanguinis Christi viatico recreatam, circumstantibus cum Clero Episcopis, cū ministris Principibus & Comitibus, in solennitate Assumptionis Beatissimæ Mariz, uti precibus à Domino contenderat, in manus Creatoris sui tradidit. Corpus eius fuit incredibili omnī plāctu, ad regiā urbē Albam perductum; ibidemque in æde Virginis ab eo constructa honorificè conditum . Vbi postquam annos quinque admodum & quadraginta maroris pondere pressum, & in puluerem reditū, haud sinè miraculorum gloria quieuisset, Pontifex Romanus, corpora eorum , qui in Pannonia prima Euangeliū semina sparsissent, eleuari mandauit . Sedebat tunc ad Reipublica gubernacula Rex Ladislau; omni morum honestate conspicuus & virtutibus illustris; qui ut Pontificis mandatum ad maiorem Dei gloriam,

*Ladislau
Rex Hungariae.*

riam, multarumque animarum & corporum
salutem exequeretur, habito cum Episcopis &
proceribus consilio, triduanum omnibus indi-
xit ieiunium. Cumque totis viribus in id in-
cumberent, & Christi misericordiam pro reg-
nitotius salute votis precibusque expeterent,
tandem die tertio ad sacrum Regis corpus ele-
uandum processerunt. Sed nulla id arte, nullis
viribus, nullis hominum coactibus id loco ma-
uerere posuerunt. Erat eo tempore grauis inter
Ladislaum & fratrem eius Salomonem orta si-
multas, & quorundam scelere excitata seditio
eodem deduxerat, ut Ladislaus fratre in custo-
diam tradere coactus fuerit. Itaque dum in re-
liquijs sancti Regis eleuandis frustra fudaret,
quædam sacra virgo, quæ pietatis ergo apud
Saluatoris ecclesiam inclusa manebat, (Chari-
tasea dicebatur) Regi ex diuina reuelatione
mandauit, ut, si vellet cæptum irrito conatu
opus ad felicem exitum deducere, Salomonem
è custodia liberum dimitteret. Rex Ladislaus
Virginis optimè monenti, propter celebrem
vitæ eius opinionem illicò paruit; & Salomo-
ne è carcere educto, rursusque triduano ieiui-
nio exacto, grande saxum sarcophago imposi-
tum tanta facilitate sublatum est, ac si ponde-
ris omnino nihil haberet. Ibi tum per sancte e-
dis amplitudinem, cælitùs, tot tantaque corus-
carunt miracula, ut nemo omnino, quis etiā
morbigenere affectus, beneficiorum eius ex-
persabiret. Cæterū venerandis reliquijs iam Dexteræ e-
ius incorrup-
tus cùm
eleuatis, sola eius dextera cum annulo inte-
gra, & ab omni corruptione aliena inuenta est. ta.
Credo equidem diuini consilij altitudinem

Oo 3

hac

*Corpus S.
Regis mon-
tini paret.*

*Multa mira-
cula in ele-
uatione cor-
poris eius.*

hac re demonstrare voluisse, eleemosynæ studiū omnes virtutum gradus transcendere. Meritò namque sancti Regis dextera corruptionis mansit expers, quæ semper misericordiz floribus reuiuiscaens, ad alendos pauperes nūquam muneribus distribuendis vacua fuit.

MARTTRIVM S. PTIVATI, EPIS-
copi Gaualitani. Ex ea quæ est apud V.P.L.
Surium.

21. August.
Cornelium
martyrio oc-
cubuisse scri-
bit Baron.
anno 2. Galli
& Volusiani
Imp. Vide
Tom. 2. An-
nal an. Chri-
sti 255 &
280. Not in
Martyr.
Romanum.

Misit iugi-
ter in crypta
S. Privat, E-
piscopus.

Quo tempore Cornelius Romæ, Cyprianus verò Carthagine, gloriose martyrio coronati sunt, repente omnes penè barbari, coniunctis quasi animis infesta Romanis arma intulerunt. Et quidē cum alijs alias horre- da sanè strage prouincias popularētur, Alema- ni transmissio Rheno, Gallias petierunt; non tā virtute, quām numero præualidi. Qui cùm ob- uia quæque protererēt; tandem in Gaualitanæ regionis excidium, animos atque arma cōuer- terūt. Quo cognito, loci illius incole in monte Gredonensem pro rei necessitate confugerūt; ut mōtis excelsi, natura magis quam arte muni- ti præsidio, intolerandā hostis sauitiā euade- rent. Ei verò regioni siue ecclesiæ tum p̄ixerat sanctus Priuatus Epilcopus; qui feruenti reli- gionis & quietis studio lolicitus, in mōte quo- dam Mimatenſis viculi, cryptam sibi grandi studio & eleganti opere confecerat; in qua vi- tam in consideratione rerum cælestiū agebat perpetuam; nisi ad celebranda pro more lolēnia egredereetur.

Interea barbari dum regionem omnem po-
pula-